

Ko študij jezika »prekriža« ljuubezen

Sklep 55. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture.

Objavljeno
13. julij 2019 07.00

Posodobljeno
13. julij 2019 07.00

Mojca Nidorfer Šiškočič, Mojca Smolej in Damjan Huber so v vodstveni ekipi seminarja, ki letos praznuje že 55 let. Foto Jože Suhadolnik

Igor Bratož

Že 55. seminar slovenskega jezika, literature in kulture v organizaciji Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik, ki se ga je letos udeležilo skoraj sto udeležencev, se sklepa danes. O vizurah tradicionalne prireditve govorijo predsednica seminarja izr. prof. dr. **Mojca Smolej**, asist. dr. **Damjan Huber**, vodja lektorjev in strokovni sodelavec 55. seminarja, ter dr. **Mojca Nidorfer Šiškočič**, vodja programa Slovenščina na tujih univerzah.

V kakšni kondiciji je seminar? Pred leti ga je bilo treba s treh tednov skrajšati na dva.

Huber: Seminar letos praznuje 55 let, je torej v srednjih letih in v odlični kondiciji, izkušen, po drugi strani pa vsako leto prinaša nove, sveže vsebine s področja slovenskega jezika, literature in kulture. Že prvi seminar leta 1965 je bil organiziran z denarno podporo državnega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Vse od takrat so večinski financer prireditve ministrstva, pristojna za visoko šolstvo, kulturo in/ali raziskovanje. Zaradi finančnih težav slovenske države smo seminar leta 2012 res morali skrajšati za tako imenovani predteden, ki so se ga udeleževali udeleženci z nekoliko slabšim znanjem slovenščine, da so v tem predtednu lahko še dodatno intenzivno utrjevali slovnico, izgovorjavo in spoznavali

novo besedišče.

V zadnjih letih so nam s štipendijami na pomoč priskočile tudi nekatere druge ustanove in podjetja, zato lahko vzdržujemo razmeroma konstantno število udeležencev, ki se giblje okrog številke sto; s pomočjo teh podpornikov nam je seminar letos uspelo podaljšati za dodaten dan.

Kako se je spreminjala struktura udeležencev seminarja, se ga – poleg akademske publike, večinoma študentov in zaposlenih – še udeležujejo nove generacije izseljencev?

Huber: V primerjavi z drugimi poletnimi šolami (slovenskega) jezika lahko pri seminarju govorimo o drugačni, specifični prireditvi, saj ne gre le za klasično poučevanje jezika in organizacijo spremljevalnega programa, ampak udeležencem ponujamo tudi strokovna predavanja in različne tečaje o slovenskem jeziku, literaturi in kulturi na izbrano temo. In kot tak je seminar primeren predvsem za udeležence, ki se tako ali drugače strokovno ukvarjajo oziroma srečujejo s slovenščino, na primer jo študirajo, raziskujejo ali poučujejo na univerzah po svetu, se ukvarjajo s prevajanjem ali so zaposleni v zamejskih kulturno-prosvetnih ustanovah.

Na letošnji seminar je prislo 96 udeležencev, od tega 74 študentov in 22 zaposlenih, približno tretjina jih dela na univerzah in inštitutih v tujini ter v različnih zamejskih ustanovah. Prihajajo iz 26 držav, predvsem iz Evrope, imamo pa tudi udeležence iz Argentine, Avstralije, Japonske in Združenih držav Amerike. Od zamejskih udeležencev že tradicionalno največ seminaristov prihaja iz Avstrije (letos 11) in Italije (10) ter s Poljske (13), kjer deluje največ lektoratov in študijev slovenščine, medtem ko se večina (mladoletnih) potomcev izseljencev udeležuje predvsem naših drugih dveh poletnih prireditev, Poletne šole slovenskega jezika in Mladinske poletne šole slovenskega jezika, ki ju vsako leto organiziramo hkrati s seminarjem.

Letos drugič poteka tudi Otroška poletna šola slovenskega jezika, ki se je udeležuje 15 otrok iz osmih držav.

Smolej: Seminar je bil prvotno ustanovljen z mislijo na tuje slaviste. Prvi SSJLK je tako obsegal (le) dve skupini lektorata slovenskega jezika in 14 predavanj, s katerimi so udeležence seminarja seznanili z vsjo pomembnejšo problematiko slovenskega naroda od geografije do zgodovine, etnografije, umetnostne zgodovine, literature in jezika. Leta 1965 je bilo na seminar povabljenih 25 udeležencev iz vseh glavnih evropskih držav in ZDA, prva lektorja na seminarju pa sta bila Jože Toporišič in Breda Pogorelec.

Kaj zvabi posameznike, da vpišejo slovenščino? Možnost, da bodo nekoč prevajalci ali učitelji slovenščine v tujini – ali kaj drugega?

Nidorfer Šiškovič: Tisti, ki vpišejo študijsko smer slovenistike, pogosto govorijo ali že študirajo katerega od slovanskih jezikov. Slovenščino kot lektorat pogosto vpišejo tisti, ki so bili v Sloveniji na potovanju, imajo partnerja iz Slovenije ali znanca, sorodnike v Sloveniji, nekateri so bili na kulturnih dogodkih, ki jih organizirajo lektorice in lektorji slovenščine na tujih univerzah, izvejo, da lahko gred v Slovenijo s štipendijo na seminar, da se pri slovenščini na lektoratu vedno še kaj dodatnega dogaja.

V letošnjem programu je tudi mednarodna konferenca Slovenščina na tujih univerzah – ob 100-letnici Univerze v Ljubljani, v njenem okviru sem zasledil tudi predavanje o razvoju slovenistike na univerzah po svetu. Kakšna se vam zdi njihova prihodnost?

Nidorfer Šiškovič: Na evropskih univerzah je zaznati precejšen upad vpisa študentov na humanistiko in tudi večino jezikov vse od začetka krize, zato se oddelki pogosto odločajo za reorganizacijo študija, ponujajo več kulturoloških vsebin, več prevajanja, manj pa je poglobljenega študija filologije. Po drugi strani so se zelo povečale možnosti za mobilnost študentov, pri študiju jezika pa je zelo pomembno, da študenti bivajo v državi jezika, ki ga študirajo. Tako pride večina študentov za kakšen semester v Slovenijo.

Smolej: Na oddelku za slovenistiko **filozofske fakultete** vsako leto gostuje od deset do 20 tujih študentov, ki svoje študijsko bivanje pri nas pogosto iz enosemestrskega podaljšajo v celoletnega ali pa celo daljšega. Vzroki niso vedno študijske narave, neredko prvotne načrte »prekriža«
ljubezen.

Nidorfer Šiškovič: Letno je na slovenistiki na univerzah po svetu okoli 2000 študentov, vsako leto nastane okoli 50 diplomskih in magistrskih del ter približno pet doktorskih disertacij. Na 28 univerzah je slovenščina akreditirana kot diplomatska študijska smer, število se je v zadnjih letih povečalo, od lani slovenščino študirajo tudi izven Evrope, na dveh uglednih univerzah v Pekingu. Število študentov je le malo upadlo, hkrati si ne želimo množice diplomantov, ki bi bila brezposelna, ampak imeti dobre študente in diplomante z veliko znanja, ki bodo resnično kakovostno delali na področju slovenščine – prevajali, učili, delovali kot medkulturni posredniki, delali v gospodarstvu, na različnih področjih. Opažamo, da raste število študentov, ki v okviru svojega študija naravoslovja ali družboslovja, na primer ekonomije, mednarodnih odnosov, zgodovine in novinarstva, izberejo slovenščino kot izbirni predmet, saj jim to znanje pomeni dodatno kompetenco na trgu, ko iščejo zaposlitev.

Za naslovno temo letošnjega seminarja ste izbrali leto 1919 v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. Smo to okroglimo nasploh spregledali?

Smolej: Mislim, da je nismo spregledali. Po Sloveniji se odvijajo številne prireditve, ki so ali še bodo obeležile spomin na pridružitve Prekmurja matičnemu narodu, prav tako pa tudi Univerza v Ljubljani pripravlja številne dogodke, s katerimi bodo obeleženi začetki delovanja Univerze.

Ker sta oba dogodka pomembno vplivala na zgodovino slovenskega naroda in ker je eden izmed prvotno zastavljenih ciljev seminarja prav seznanitev seminaristov s prelomnicami v slovenskem jeziku, kulturi in tudi širše zgodovinsko, smo se odločili letošnja predavanja tematsko usmeriti prav v leto 1919.

Leto 1919 seveda poleg same ustanovitve univerze pomeni mnogo več kot le to, da našim študentom ni bilo več treba na Dunaj ali v Gradec, kar so sicer počeli dolga stoletja. Že leta 1294 najdemo Rodolphusa de Laybach na Univerzi v Bologni, konec 14. stoletja pa njegovega someščana Leonharda na Sorboni. Ustanovitev Univerze v Ljubljani pomeni tudi

začetek ženskega študija v naših krajih. Slednje bi lahko morda res malo bolj poudarjali.

Eden od vaših predhodnikov je omenil, da je bil seminar, za katerega je zamisel dobil profesor Janez Zor sredi šestdesetih let, v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja edina resna promocija Slovenije in slovenščine v tedanji Evropi. Kakšna je zdaj njegova vloga?

Huber: V tem smislu seminar še vedno opravlja enake vloge, kot jih je v svojih otroških in najstniških letih, tudi promocijsko, saj vsako leto posreduje izsledke slovenističnega in širšega znanstvenega raziskovanja udeležencem iz tujine, ki jih slovenščina zanima ljubiteljsko ali pa se z njo strokovno ukvarjajo. Udeleženci seminarja so namreč študenti, sedanjji in bodoči učitelji slovenščine, prevajalci, raziskovalci slovenskega jezika, književnosti in nasploh slovenske kulture, ki se pogosto vračajo v Slovenijo tudi kot turisti in s sabo pripeljejo tudi svoje družine, prijatelje in znance. Ne nazadnje se na seminarju krepijo znanstvene in gospodarske vezi med udeleženci iz različnih držav.